

New York város körzetét könyvtári szempontból három közművelődési könyvtári hálózat látja el: a New York-i (aminek ugyanaz a neve, de nagy részben független a tárgyalt tudományos szakkönyvtártól), a quennsi és a brooklyn-i hálózat. Mindegyik hálózatnak van egy nagy központi könyvtára és természetesen több fiókkönyvtára: New York 83, Brooklyn 58, Queens pedig 56 fiókkönyvtárral rendelkezik.

Magyar nyelvű könyvállománya csak a három központi könyvtárnak van, de a 197 fiókkönyvtáron keresztül ezekhez is hozzá lehet jutni.

A három gyűjtemény kb. egyforma jellegű: könnyű, szórakoztató könyvek, leginkább szépirodalmi művek (ezen belül a XIX–XX. századbeli regények), valamint népszerű történelemkönyvek és életrajzok találhatók. A magyar nyelvű könyvek között sok a más nyelvről magyarra fordított anyag is. A nevesebb magyar írók angol fordításban is hozzáférhetők: többek között Jókai, Móricz, Mikszáth, Móra, Déry stb. A fiókkönyvtárak folyóiratokat nem tartanak, gyermekkönyvekben szegényesek, viszont hanglemezállományuk igen gazdag. Liszt, Bartók, Kodály, Dohnányi művei megtalálhatók magyar és külföldi előadásokban is, Erkel, Lehár és Kálmán darabjai német és angol nyelven hallgathatók. Népzene- és nyelvlecke-lemezek is kölcsönözhetőek.

Az előadásom fő forrása Paul Horecky *East Central and Soutleast Europe: A Handbook of Library and Archival Resources* (Clio Press, 1926) című könyvének Norma Balsam által írt fejezete volt. A témával kapcsolatos további részletek ebben a forrásmunkában megtalálhatók.

EGY KÜLÖNLEGES MAGYAR VONATKOZÁSÚ KÖNYVGYŰJTEMÉNY NEW BRUNSWICKBAN

SZMUK, SZILVIA E.

A New York belvárosától egy órai távolságra lévő, New Jersey állambeli New Brunswickban 1955-ben magyar alapítványt (American Hungarian Foundation) hoztak létre, a következő célokkal:

- az egyetemi szintű magyar tanulmányi programok támogatása ösztöndíjakkal, kutatási segítséggel, könyvtári és levéltári anyagok gyűjtésével és szolgáltatásával;
- az amerikai magyarság kultúrája fennmaradásának elősegítése.

Örömmel jelentem, hogy fennállásának 25 éve alatt az alapítvány mindkét céljával kapcsolatban jelentős eredményeket ért el.

A szervezet sokrétű munkáját kis létszámú személyzet végzi: az igazgatói munkát Dr. Molnár Ágoston látja el (akit Önök is megismerhettek a konferencia alatt), a hivatásos könyvtári teendőket pedig Jancsó Livia végzi, részidőben.

A könyvtár anyagát helyben bárki használhatja, könyvkölcsönzés viszont csak más könyvtárakon keresztül, könyvtárközi kölcsönzéssel lehetséges.

Az alapítvány könyvtára csak azokat a témákat és anyagokat gyűjti, amelyek a magyarsággal kapcsolatosak. Az alapítvány sok értékes adományt, ajándékot és hagyatékot

kapott és kap rendszeresen, így az évi 100 ezer dolláros költségvetésből csak keveset kell a könyvtárak gyarapítására fordítani.

A gyűjtemény erőssége az irodalom, az etnográfia (főleg az Amerikába való magyar bevándorlás) és a történelem. Irodalom alatt a magyar vonatkozású világirodalom is érten-
dő: a könyvtárban magyarra fordított művek — pl. Shakespeare, Arany és Rákosi Jenő fordításában — valamint angol nyelvű, magyar vonatkozású regények és elbeszélések is találhatók.

A szépirodalom terén csak két adományt említek a sok közül. Az első: Reményi József gyűjteménye. Az 1956-ban elhunyt Reményi professzor, a Western Reserve Egyetemen az összehasonlító irodalom tanára volt; könyvgyűjteménye az e század közepéig terjedő irodalomtörténetre, kritikára és világirodalomra terjed ki. — A második: Vargha László 6000 kötetes magyarságtudomány tárgyú gyűjteménye, amelynek Budapestről New Brunswickba történő szállítását jelenleg szervezik.

A könyvtári gyűjtemény gyengébb oldala a nyelvészet, ezen a téren viszont a közeli Columbia Egyetem és a New York Public Library gyűjteményei igen kiterjedtek. A gyermekkönyv-állomány is viszonylag szegényes és ez azért is nagy hiányosság, mert a többi New York-i könyvtárban sincs elegendő gyermekirodalmi mű.

A teljes könyvgyűjtemény jelenleg kb. 30 ezer kötetből áll, amelyből 8000 van feldolgozva, mégpedig a Library of Congress osztályozási rendszere szerint. Egyelőre ehhez a kartotékrendszerhez csak az alapítvány könyvtárában lehet hozzáférni. Tervbe vették azonban, hogy a jelenlegi gyűjtemény feldolgozása után az egész katalógust mikrofilmre veszik, és az amerikai egyetemi könyvtárak közös számítógépes rendszerében dolgozzák fel. Ez lehetővé teszi majd, hogy a kutatók bárhol hozzájuthassanak a katalógushoz. Ez nagyon fontos, mert Jancsó Lívia szerint a gyűjtemény eddigi része 50–60%-ban olyan anyagból áll, amely más könyvtárnak nincs birtokában. A gyűjtemény kétharmada — amely még feldolgozatlan — a közeli Rutgers Egyetem raktárában van elhelyezve. A raktározási rendszer könnyű áttekinthetősége folytán bármely könyvet minden nehézség nélkül meg lehet találni.

A könyvtárba számos folyóirat is jár, Magyarországról, Európából és Amerikából egyaránt. Ezeknek nagy része irodalmi és nyelvészeti témájú, mint a müncheni Új Látóhatár, az Új Írás, a Nyelvünk és Kultúránk, a Magyar Nyelvőr, de van köztük kulturális és történelmi, mint például a Századok, a Valóság és a müncheni Új Európa. A folyóiratok között két pedagógiai témájú is található, amelyek más közeli könyvtárakban nem találhatók: az Idegen nyelvek oktatása és a Magyar Pedagógia.

A könyvtár előfizet az amerikai magyar hetilapokra is, köztük a Szabadságra, a Katolikus Magyarok Vasárnapjára és a Menorahra, amelyek szintén nincsenek meg a közeli nagy tudományos könyvtárakban.

Elmondhatjuk, hogy egy könyvtári gyűjtemény, amely Magyarországtól 6000 kilométerre magyar és magyar vonatkozású anyagok gyűjtésével foglalkozik, önmagában is említésre méltó. Még érdekesebb azonban az a tény, hogy a gyűjtemény levéltári iratokat és ritakásokat is tartalmaz.

1976-ban Vasváry Ödön gyűjteményének mikrofilmmásolata (az eredetit a szegedi Somogyi könyvtárnak hagyta) gazdagította az alapítvány könyvtárát. Ez a 400 füzetből